

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

A. Να μεταφράσετε τα παρακάτω αποσπάσματα:

Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditate pugnandi permotus, iniussu consulis in certamen ruit; et fortior hoste, hasta eum transfixit et armis spoliavit. Statim hostes fuga salutem petiverunt. Sed consul, cum in castra revertisset, adulescentem, cuius opera hostes fugati erant, morte multavit.

Cum Africanus in Literno esset, complures praedonum duces forte salutatum ad eum venerunt. Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium domesticorum in tecto conlocavit. Quod ut praedones animadverterunt, abiectis armis ianuae appropinquaverunt et clara voce Scipioni nuntiaverunt (incredibile auditu!) virtutem eius admiratum se venisse.

Μονάδες 40

B. Παρατηρήσεις

α) Να γράψετε τους τύπους που σας ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

adulescens:	γενική πληθυντικού
viribus suis:	αιτιατική ενικού
cupiditate:	δοτική ενικού
certamen:	ονομαστική πληθυντικού
fortior:	αφαιρετική ενικού του θηλυκού γένους στο συγκριτικό βαθμό
hasta:	γενική ενικού
salutem:	κλητική ενικού
morte:	ονομαστική ενικού
complures duces:	γενική πληθυντικού
praedonum:	αφαιρετική πληθυντικού
praesidium:	κλητική πληθυντικού
domesticorum:	αιτιατική πληθυντικού
tecto:	αιτιατική ενικού
clara voce:	ονομαστική πληθυντικού
virtutem:	κλητική ενικού

Μονάδες 15

β) Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

confisus:	γ' πληθυντικό Υποτακτικής Παρακειμένου (να λάβετε υπόψη το γένος του Υποκειμένου)
permotus:	δοτική του γερουνδίου
ruit:	απαρέμφατο Μέλλοντα στην ίδια φωνή (να λάβετε υπόψη το Υποκείμενο)
transfixit:	α' πληθυντικό Υποτακτικής Ενεστώτα στην Παθητική φωνή.
spoliavit:	γ' πληθυντικό Οριστικής Μέλλοντα στην ίδια φωνή.
revertisset:	β' ενικό Οριστικής Παρατατικού.
Fugati erant :	β' πληθυντικό Υποτακτικής Υπερσυντελικού στην Ενεργητική φωνή.
multavit:	γενική πληθυντικού της μετοχής Ενεστώτα (για το ίδιο γένος).
salutatum:	γ' ενικό Υποτακτικής Ενεστώτα Παθητικής φωνής.
venerunt:	α' πληθυντικό Υποτακτικής Παρατατικού στην ίδια φωνή.
captum:	β' ενικό Οριστικής Ενεστώτα Παθητικής φωνής.

- animadverterunt: γ' πληθυντικό Οριστικής Συντελεσμένου Μέλλοντα στην ίδια φωνή.
abiectis: απαρέμφατο Ενεστώτα Παθητικής φωνής.
nuntiaverunt: γ' πληθυντικό Προστακτικής Μέλλοντα στην ίδια φωνή.
admiratum: β' πληθυντικό Υποτακτικής Μέλλοντα (και στα τρία γένη).

Μονάδες 15

Γ.

- α)** Να αναγνωρίσετε το είδος των παρακάτω προτάσεων, να δικαιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς τους και να δηλώσετε το συντακτικό τους ρόλο:

- i) Cum Africanus in Literno esset
ii) cum se ipsum captum venisse eos existimasset

Μονάδες 6

- β)** virtutem eius admiratum se venisse: να γράψετε πώς έχει εκφραστεί ο σκοπός στο συγκεκριμένο απόσπασμα και στη συνέχεια να τον διατυπώσετε με τους υπόλοιπους δυνατούς τρόπους (στις περιπτώσεις των εμπρόθετων γερονδίων να πείτε αν μπορεί να γίνει γερονδιακή έλξη, και εάν ναι, να την πραγματοποιήσετε).

Μονάδες 4

- γ)** Να εξαρτήσετε την ακόλουθη πρόταση από το : adulescens dixit. «fortior hoste hasta eum transfixit et armis spoliavit».

Μονάδες 4

- δ)** Praedones clara voce Scipioni nuntiaverunt virtutem eius admiratum se venisse: να μετατρέψετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ.

Μονάδες 4

- ε)** cum in castra revertisset : τι αλλαγή θα γινόταν στην εκφορά της συγκεκριμένης πρότασης αν ο εισαγωγικός σύνδεσμος ήταν το ubi; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 2

- στ)** cuius opera : με ποιους άλλους τρόπους θα μπορούσε να διατυπωθεί η έννοια του μέσου;

Μονάδες 2

- ζ)** morte multavit: τι δηλώνει συντακτικά η λέξη morte και με ποιον άλλο τρόπο θα μπορούσε να δηλωθεί η ίδια έννοια;

Μονάδες 2

- η)** abiectis armis: να αναλύσετε τη συγκεκριμένη μετοχή σε δευτερεύουσα πρόταση

Μονάδες 1

- θ)** viribus, pugnandi, praesidium, ianuae, clara: να αναγνωριστούν συντακτικά οι παραπάνω λέξεις.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α) ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Τότε ο νεαρός, έχοντας εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του και παρακινημένος από την επιθυμία του για μάχη, όρμησε στον αγώνα παρά τη διαταγή του υπάτου· και όντας γενναίότερος από τον εχθρό, τον διαπέρασε με το δόρυ και τον γύμνωσε από τα όπλα. Αμέσως οι εχθροί ζήτησαν τη σωτηρία στη φυγή. Αλλά ο ύπατος, όταν επέστρεψε στο στρατόπεδο, τιμώρησε με θάνατο τον νεαρό, με τις ενέργειες του οποίου (χάρη στον οποίο) οι εχθροί είχαν τραπεί σε φυγή.

Όταν ο Αφρικανός βρισκόταν στο Λίτερνο, πολλοί αρχηγοί ληστών τυχαία ήρθαν σ' αυτόν για να τον χαιρετίσουν επίσημα. Τότε ο Σκιπίωνας επειδή νόμισε ότι αυτοί είχαν έρθει για να συλλάβουν αυτόν τον ίδιο, εγκατέστησε στο σπίτι φρουρά από δούλους του σπιτιού (οικιακούς). Μόλις παρατήρησαν αυτό οι ληστές, αφού πέταξαν μακριά τα όπλα, πλησίασαν την πόρτα και με δυνατή φωνή ανήγγειλαν στον Σκιπίωνα (απίστευτο στο άκουσμα!) ότι αυτοί είχαν έρθει για να θαυμάσουν την ανδρεία του.

Β) ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- α) adulescentium
vim suam
cupiditati
certamina
fortiore
hastae
salus
mors
complurium ducum
praedonibus
praesidia
domesticos
tectum
clarae voces
virtus

- β) confisi sint
permovendo
ruiturum esse
transfigamur
spoliabunt
revertebaris (-re)
fugavissetis
multantium
salutetur
veniremus
caperis (-re)
animadverterint
abici
nuntianto

admiraturi –ae-a sitis

Γ)

α)

i) Cum Africanus in Literno esset:

είναι δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση. Εισάγεται με τον ιστορικό –διηγηματικό σύνδεσμο cum γιατί υπογραμμίζεται η βαθύτερη σχέση αιτίου – αιτιατού ανάμεσα στη δευτερεύουσα χρονική και στην πρόταση εξάρτησης. Εκφέρεται με Υποτακτική, όπως όλες οι δευτερεύουσες προτάσεις του ιστορικού –διηγηματικού συνδέσμου cum , γιατί είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου που υπάρχει στην Υποτακτική. Ειδικότερα, εκφέρεται με Υποτακτική Παρατατικού (esset) γιατί το ρήμα εξάρτησης (venerunt) είναι ιστορικού χρόνου (Παρακείμενος με σημασία Αορίστου). Δηλώνεται το σύγχρονο στο παρελθόν. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της πρότασης εξάρτησης.

ii) cum se ipsum captum venisse eos existimasset:

είναι δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο cum. Εκφέρεται με Υποτακτική, όπως όλες οι αιτιολογικές προτάσεις που εισάγονται με τον cum , γιατί η αιτιολογία είναι το αποτέλεσμα μιας εσωτερικής, λογικής διεργασίας . Ειδικότερα , εκφέρεται με Υποτακτική Υπερσυντελικού (existimasset) γιατί το ρήμα εξάρτησης (conlocavit) είναι ιστορικού χρόνου (Παρακείμενος με σημασία Αορίστου). Δηλώνεται το προτερόχρονο στο παρελθόν. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο περιεχόμενο της πρότασης εξάρτησης.

β) ο σκοπός στη συγκεκριμένη φράση δηλώθηκε με σουπίνο σε αιτιατική (admiratum).

Άλλοι τρόποι εκφοράς του σκοπού :

Με δευτερεύουσα τελική πρόταση : ut virtutem eius admirarentur

Με δευτερεύουσα αναφορική – τελική πρόταση : qui virtutem eius admirarentur

Με causa/gratia + γενική γερουνδίου : virtutem eius admirand causa.

Επειδή υπάρχει εμπρόθετο γερουνδίο με αντικείμενο σε αιτιατική, θα γίνει υποχρεωτική γερουνδιακή έλξη: virtutis eius admirandae causa

Με ad/in + αιτιατική γερουνδίου: virtutem eius ad admirandum.

Επειδή υπάρχει εμπρόθετο γερουνδίο με αντικείμενο σε αιτιατική, θα γίνει υποχρεωτική γερουνδιακή έλξη: Virtutem eius ad admirandam.

γ) Adulescens dixit se fortiorem hoste hasta eum transfixisse et armis spoliavisse.

δ) «Scipio, nos virtutem tuam admiratum venimus»

ε) Αν ο εισαγωγικός σύνδεσμος ήταν το ubi, θα διατυπωνόταν ως εξής:

Ubi in castra revertit (ή reversus est)

Δικαιολόγηση: ο χρονικός σύνδεσμος ubi (όπως και ο ut/postquam κτλ) εκφέρεται πάντα με Οριστική Παρακείμενου και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

στ) cuius auxilio ή cuius beneficio ή per quem

ζ) morte: είναι αφαιρετική της ποινής . Η έννοια της ποινής εκφράζεται με αφαιρετική. Εξαιρέση : το ουσιαστικό caput (-itis) που δηλώνει τη θανατική ποινή σε πτώση γενική :capitis multavit.

- η) cum praedones arma abiecissent
- θ) viribus :αφαιρετική οργανική του μέσου στο confisus.
rugnandi :γενική γερονδίου, ως συμπλήρωμα (γενική αντικειμενική) στο cupiditate.
praesidium: Αντικείμενο στο ρήμα conlocavit
ianuae :Αντικείμενο στο ρήμα appropinquaverunt
clara:ομοιόπρωτος προσδιορισμός, ως επιθετικός προσδιορισμός στο voce.

